

keräilijän tunnustuksia

NIIN, MUTTA ... MIKSI?

TEKSTI JYRKI VAINIO

Mistä koko hommassa on kysymys? Mikä saa ihmiset keräilemään toistensa nimikirjoituksia? Mikä kuuluisan käden paperille jättämässä kynänjäljessä on niin taianomaista?

Keskiajalla kristitty maailma keräili pyhäinjäännöksiä: pyhän ihmisen uskottiin kykenevän tekemään ihmeitä. Jopa pyhän ihmisen aikanaan omistamat tavarat olivat taikavoimaisia. Ja tässä on asian ydin: tavallisuudesta poikkeava, pyhä ihminen on niin merkittävä olento, että kykenee pelkällä kosketuksellaan tekemään arkipäiväisestä esineestä arvokkaan. Niin kuin kuuluisan ihmisen kirjoittama omakätinen nimikirjoitus tekee sarjatuotantona tehdystä kirjasta yhtäkkiä erikoisen.

Monetkaan nykyajan keräilijät tuskin ajattelevat kulkevänsä vanhanaikaisen pyhäinkuvain palvonnan jäljillä, mutta minä tunsin piston sydämessäni tämän ajatuksen kuultuani.

Itse asiassa nimikirjoituksia keräiltiin jo ennen kristittyjä pyhimyksiä. Esimerkiksi Pompejin tuhossa kuollut luonnontutkija Plinius ei pelkästään keräillyt suurmiesten käsikirjoituksia ja kirjeitä, vaan myös antoi jälkipolville kommentin niiden harvinaisuudesta: hän tiesi kertoa, että jo hänen aikanaan Julius Caesarin kirjeet olivat käyneet harvinaisiksi, kun taas Ciceron ja Augustuksen dokumentteja oli vielä helposti saatavilla.

Antiikin aikojen merkkihenkilöiden omakätisiä nimikirjoitusta ei ole meidän päiviimme asti säilynyt. Muutenkin alkuperäisten dokumenttien arvostus ja keräily sammui keskiajan myötä yli tuhanneksi vuodeksi.

1500-1600-luvuilla tuli Euroopassa käyttöön ystäväkirjoja, joihin ihmiset rupesivat keräämään tuntemiensa henkilöiden allekirjoituksia ja toivotuksia. Jos joukkoon onnistui saamaan suurmiehiä, saattoi täten nostaa omaa statustaan, osoittaa olevansa hyvät suhteet omaava henkilö. Jopa siinä määrin, että

näitä kirjoja saattoi käyttää suosituskirjeinä ja suojelun takaavina matkadokumentteina. Tällaista kirjaa piti mm. Englannin kuningas Kaarle I. Kenties se suojauskin hänen matkantekoaan - ainakin hänen mestaukseensa asti.

Historiallisten suurmiesten dokumenttien ja oman aikansa merkkihenkilöiden tervehdysten kerääminen yhdistyivät nykyaikaiseksi filografiaksi, nimikirjoitusten keräilyksi, 1800-luvulle tultaessa. Ensimmäinen asiaa käsitte-

Piirtäjien nimikirjoitukset ovat eräänlaisia tuotemerkkejä.

levä kirja julkaistiin Englannissa vuonna 1788, alan huutokauppoja alettiin pitää 1830-luvulla.

Vuosisadan puoliväliin mennessä oli tullut yleiseksi tapa pyytää nimikirjoituksia kuuluisuuksilta, vaikka ei tuntenutkaan heitä henkilökohtaisesti. Jo Abraham Lincoln koki nimikirjoituspyyntöjen tulvan niin suureksi, että pisti sihteerinsä kirjoittamaan nimiä hänen puolestaan.

Oman kokoelmani vanhin kohde on suunnilleen tältä ajalta: se on englantilaisen pilapiirtäjä George Cruikshankin (1792-1878) päiväämätön nimikirjoitus. Kyseessä on pakettin osoitekortti; sarjakuva-alalle huvittavana yksityiskohtana lähetyksen saajana on Sir Edward Bulwer-Lytton, mies joka kirjoitti surullisen kuuluisan kirjan avausrepliikin "Oli synkkä ja myrskyinen yö".

Cruikshank kauhistui vuonna 1818 nähdessään joukon naisia hirtetyn, kun nämä olivat väärentäneet punnan seteleitä. Tästä suivaantuneena hän piirsi aiheesta pilakuvan - johon väärensä punnan setelin. "Eikä Englannissa sen jälkeen enää käytetty kuolemanraugaistusta pikkurikoksissa", totesi Cruik-

shank myöhemmin, tekoonsa tyytyväisenä ja turhaa vaatimattomuutta vältellen. Ei hassumpi saavutus pilapiirtäjältä.

Minua itseänikin on keräilijänä mietityttänyt, miksi juuri sarjakuvapiirtäjät ovat yksi niistä ammattikunnista, joilta on tullut tavaksi pyytää nimikirjoituksia. Eihän niitä kuitenkaan pyydetä kaikilta ihmisiltä, ei yleensä esimerkiksi yritysjohtajilta, tiedemiehiltä tai tuomareilta.

"George Cruikshankin lakeja muuttanut pilakuva".

GEORGE CRUIKSHANK © TRUSTEES OF THE BRITISH MUSEUM

Eräs sarjakuvan esi-istä, ranskalaispiirtäjä Caran D'Ache (Emmanuel Poiré, 1858-1909) lähettää kirjella pahoitteensa. Erikoinen esimerkki nimikirjoituksen visuaalisuudesta: Poirén piirtäjänimestä tuli myöhemmin tunnettu taiteilijatarvikemerkki ja hänen signeerauksestaan yhtiön yhä edelleen käyttämä logo.

47 RUE
DE LA
FALSANDERIE

VEO Mille
EXCUSEJ

TOO MEJ Compliment
ADMIRATIF

ARAN or Ache

visuaalisesti tyylytelty kokonaisuus: ei pelkkä nimi, vaan myös sen esittäminen mielenkiintoisella, näyttävällä tavalla.

En ole kuullut tästä asiasta juuri puhuttavan, mutta itse ainakin olen vakuuttunut nimikirjoitusten visuaalisen kiinnostavuuden merkityksestä keräilijälle. Harrastukseen liittyy siis myös esteettinen taso. Omalta kohdaltani ainakin tunnustan viehtymyksen erityisesti näyttävän näköisiin nimikirjoituksiin, jotka ovat paitsi peräisin arvostamiltani henkilöiltä, myöskin kirjoitettu hienolla käsialalla ja aseteltu sivulle kauniisti.

Tämä saakin pohtimaan, mikä on nimikirjoitusten keräilyn tulevaisuus. Ensimmäkin, aiemmin kyseessä on ollut ennen muuta harvinaisen tavarain metsästyksen entisaikojen nimikirjoituksia on ollut saatavilla vain vähän, vähemmän kuin on ollut niiden keräilijöitä. Nykyään kirjailijat ja sarjakuvapiirtäjät kiertävät kaikenmoisisissa tapahtumissa jakamassa nimikirjoituksia jatkuvasti. Tuleeko niistäkin tulevaisuudessa keräilykohteita, vaikka niitä on nykyään saatavilla paljon suurempina määrinä kuin vastaavia kohteita koskaan aikaisemmin?

Toisekseen, tulevaisuudessa tulee ehkä uudella tavalla testattua nimikirjoitusten visuaalisen vetovoiman merkitys. Kun itse olen mieltynyt etenkin vanhojen aikojen kauniisti kirjoitettuihin omisteisiin, minun on ainakin todettava, että uusavuttoman tietokoneaikakauden harakanvarpaisella riipustuksella sutaistut nimmarit eivät vetoa minuun visuaalisesti ollenkaan samalla tavalla.

Kun kaikki nimmarit alkavat olla pelkkiä epämääräisiä sykkyröitä, tai lähes suoria viivoja, vieläkö niillä on silloin ihmisille jotain merkitystä, vieläkö ne koetaan jotenkin tavoittelemisen arvoisiksi?

Vai riittääkö pelkkä pyhän ihmisen käden kosketus yhä vieläkin tekemään tavarasta pyhän? •

To Mr Wilton Lokay
with the best wishes
and sincere admiration
of his friend
the Author
R. F. Outcault

The Yellow Kidin piirtäjän R. F. Outcaultin (1863-1928) omistuskirjoitus kirjassa vuodelta 1906.

'Westwood'
St. Peter's
Thurston
14. Aug. 77.

Gentlemen. I have read
Mr Burrows story for
70 years. The interviews
with Bismarck, Midland
Pushes &c. will make good
lots. The books would be
about six guineas each
yours truly
Linley Sambourne.

Please answer above

Punch-lehden piirtäjä Linley Sambournen (1844-1910) omistuskirjoitus kirjassa vuodelta 1877.

Mr. Ed. Poiré
M.P. de la Seine

Mr. Cruikshank

George Cruikshankin (1792-1878) allekirjoittama pakettin osoitekortti 1800-luvun puoliväliltä.

Autographed
in aid of the Fund of the
Royal Alexandra Infirmary Bazaar,
by
Francis Carruthers Gould

Pilapiirtäjä Sir Francis Carruthers Gouldin (1844-1925) hyväntekeväisyyshuutokauppaan signeeraama kortti, oletettavasti vuodelta 1905.

For
the Yau Baskalows
with the authors warmest
greetings for a happy
New Year
Yours truly
Percy L. Crosbyn

Skippy-sarjakuvan piirtäjä Percy L. Crosbyn (1891-1964) omistuskirjoitus kirjassa vuodelta 1931.